

1) Ὁ πωλητής ψῶν Ἀθῆν. Ἀνδρ. Κέρκ. Παξ.: Πεονάει ὁ ἄβγουλλᾶς καὶ φωνάζει «φρέσκ' ἄβγά!» Ἀθῆν. Μᾶς ἔφερε ἡ ἄβγουλλοῦ μας ἄβγά αὐτόθ. 2) Ὁ ἀγαπῶν ὑπερβολικῶς νὰ τρώγῃ ψᾶ Ἀθῆν. Κρήτ. Στερελλ. (Ἀρτοτ.): Εἶναι μιὰ ἄβγουλλοῦ! Ἀθῆν. Συνών. ἄβγολόγος 3, ἄβγοφάγος 1. 3) Ὁ γεννῶν πολλὰ ψᾶ, πολυτόκος, ἐπὶ τῆς ὄρνιθος Ἀθῆν. κ. ἀ.: Κόττα ἄβγουλλοῦ Ἀθῆν. Συνών. καλαβγουνλλοῦσα, καρπερή. 4) Πλησμονή ψῶν Στερελλ. (Ἀρτοτ.): Τί ἄβγουλλᾶς! (διὰ τὴν περιεκτ. σημ. πβ. τὸ ὅμοιον αὐτόθ. νεροῦ λᾶς=πολὺ νερό, ὡς Τί νεροῦλλᾶς εἶν' αὐτὸ πόπιες).

ἄβγουλλας ὁ, Κεφαλλ. ἄβγουλλος Πελοπν. (Ἀρχαδ.) Μεγεθ. τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι.

Μέγα ψὸν ἔνθ. ἀν.: Παροιμ. Ποῦθε εἶν' ἐκειὸς ὁ ἄβγουλλας; — Ἀπὸ 'κεῖν' τὴν ὄρνιθα (ἐπὶ τέκνον ὁμοίου σωματικῶς καὶ ἡθικῶς πρὸς τοὺς γονεῖς) Κεφαλλ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγομάννα 4.

ἄβγουλλᾶτος ἐπίθ. σύνηθ. ἄβγουλλᾶτους βόρ. ἰδιώμ. ἄβγουλ-λᾶτος Ρόδ. Χίος ἄβγουλλᾶτος Τῆν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ᾶτος.

1) Ὁ ἔχων μορφὴν ψοειδῆ σύνηθ.: Σταφύλι ἄβγουλλᾶτο (εἶδος σταφυλῆς μετὰ μεγάλων ψοειδῶν ραγῶν) σύνηθ. Τ' ἀδέλι μου ἔχει ὠραῖα ἄβγουλλᾶτα (ἐνν. σταφύλια) Μέγαρ. (Συνών. ἄβγουλλωτό, βοδόματο, κολοκυνθάσπρονδο, τραγανό). Ἀβγουλλᾶτος σαλιάκωνας (εἶδος λευκοῦ κοχλίου) Χίος (Συνών. ἄβγουλλίτης 3). Ντομάτα ἄβγουλλᾶτη Σέρφι. Ἀμύγδαλο ἄβγουλλᾶτο Χίος. β) Ὁ ἔχων σχῆμα κυλινδρικόν Κάρπ.: Γνωμ.

Νά 'ναι-ν-ῖσιον κι ἄβγουλλᾶτο
κι ἀοὺ μπρὸς νὰ κἀνῃ κάτω

(νὰ εἶναι εὐθὺ καὶ κυλινδρικόν καὶ ἀπὸ ἐμπρὸς νὰ καμπυλοῦται. Ἐπὶ τοῦ ἱστοβοέως τοῦ ἀρότρου τοῦ κοινῶς λεγομένου σταβαριόβ). γ) Τὸ οὐδ. ἐπιρρηματ. ὡς ψὸν Μέγαρ.: Φρ. Τό'πτε ἄβγουλλᾶτο τὸ κρασί (τὸ κατέπιεν ἀπνευστὶ ὡς ροφεῖται τὸ ὠμὸν ψόν). Συνών. μονορροούφι. 2)

Μεταφ. ἰσχυρός, πλούσιος (ἐκ τῆς σημ. τοῦ ἐνόρχου, δι' ἣν πβ. ἄβγατος) Κωνπλ. Συνών. βαρβατος.

ἄβγουλλεᾶ ἡ, Εὐβ. (Λίμν.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Χίος ἄβγαλ-λεᾶ Σύμ. αἰβγαλ-λεᾶ Σύμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -εᾶ.

1) Κτύπημα, τσοῦγγρισμα ψῶν Χίος: Φρ. Παίζομεν ἄβγουλλεᾶς (συγκρούομεν ψᾶ). 2) Τὸ φυτόν μανδραγόρας Εὐβ. (Λίμν.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Σύμ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγουδεᾶ.

ἄβγουλλήθρα ἡ, Ἀνδρ. Ἡπ. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ήθρα, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. Γλωσσολ. Μελέτ. 183 κέξ.

1) Ἐξοίδημα, δοτιὴν ψοειδῆς γεννώμενος συνήθως εἰς τὸν λαίμον Ἡπ.: Ἐβγαλὶ ἄβγουλλήθρις. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγολίθι. 2) Ἡ ὁσμὴ τοῦ ψοῦ Ἀνδρ.: Τὸ στόμα του μυρίζει ἄβγουλλήθρες. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγίλα.

ἄβγούλλι τό, ἄβγούλλιν Λυκ. (Λιβύσσ.) ἄβγούλλι Πελοπν. (Μάν. Συκεᾶ Κορινθ. Τρίκκ.) Τσακων. κ. ἀ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἄβγό.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

1) Μικρὸν ψὸν Πελοπν. (Μάν. Συκεᾶ Κορινθ. Τρίκκ. κ. ἀ.) Τσακων. κ. ἀ.: Βάλε τὸ τηγάνι νὰ φτειάξῃς πέντ' ἔξι ἄβγούλλιμα Μάν. Ρεῖ μάννα, δῶ μου ἔν' ἄβγούλλι νὰ φάω! Συκεᾶ Κορινθ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγουδάκι. 2) Ὁ καρπὸς τοῦ φυτοῦ ἄβγουδεᾶς ἢ ἄβγουλλεᾶς, ἥτοι τοῦ μανδραγόρα (ὅστις ἔχει μορφὴν ψοειδῆ) Λυκ. (Λιβύσσ.) Συνών. ἄβγουδάκι 2.

ἄβγουλλίδα ἡ, Κρήτ. Κύθν. Πελοπν. (Λακων.) κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίδα. Πβ. καὶ ἄγουρος-ἄγουρίδα, μάγουλο-μαγουλλίδα, φουσκάλα-φουσκάλίδα κττ.

Ἀπόστημα ἔχον μέγεθος ψοῦ, τὸ ὅποιον γεννᾶται ἐκ φλεγμονῆς τῶν παρωτίδων τῶν ζώων ἔνθ' ἀν.: Κατεβήκανε οἱ ἄβγουλλίδες του (ἐπρήσθησαν οἱ ὑπὸ τὰ ὄντα εὐρισκόμενοι ἀδένες) Κρήτ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγολίθι.

ἄβγουλλίερα ἡ, Λεξ. Ἡπίτ. (λ. ὠοδόχος).

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίερα ἀποσπασθείσης ἐκ τοῦ σαλιέρα, φρουτιέρερα κττ.

Μικρὸν ἐπιτραπέζιον σκεῦος ἔχον σχῆμα ποτηρίου ψοειδοῦς μετὰ βάσεως ἰδιαίτερας εὐχρηστον διὰ νὰ παρατεθῇ ἐντὸς αὐτοῦ τὸ βραστὸν ψόν. Συνών. ἄβγοθήκη 4, ἄβγοτιέρερα.

ἄβγουλλίλα ἡ, Ἀθῆν. Αἴγιν. Μέγαρ. Πελοπν. (Τριφυλ.) κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίλα, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,247 κέξ.

Ἡ ὁσμὴ τοῦ ψοῦ ἔνθ' ἀν.: Τὸ ἄβγολέμονο δὲν ἔχει δόσει καὶ μυρίζει ἄβγουλλίλα Ἀθῆν. Τὸ στόμα μου βρομάει ἄβγουλλίλα αὐτόθ. Ἀβγουλλίλας μυρίζει τὸ φαεῖ (διὰ τὴν κατὰ γενικ. σύντ. πβ. τὰ ἀρχ. «ὄζω ψῶν-σκορόδων κττ.») Αἴγιν. Μυρίζει τὸ κρασί ἄβγουλλίλας (ὅταν πρὸς καθαρισμόν του ἀναμειγνύεται εἰς αὐτὸ λεύκωμα ψοῦ) Τριφυλ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγίλα.

ἄβγουλλίτης ὁ, Χίος ἄβγουλίτης Θεσσ. (Καρδίτσα) Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἄβγουλλίτα ἡ, Ἡπ. (Ζαγόρ.) ἄβγουλλίτα Ἡπ.—ΧΧρηστοβασ. Διηγ. στάνης 18.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλα.

1) Ὁ ψοειδὲς ἐξοίδημα γεννώμενον εἰς τὸν τράχηλον ἀνθρώπων καὶ ζώων, ἐνεκα τοῦ ὁποίου κλείεται ἔσωθεν ὁ φάρυγξ (ἐν Καρδίτσα. ἐπικρατεῖ ἡ πρόληψις ὅτι οἱ ἔχοντες ζῶα δὲν πρέπει νὰ φάγουν ψᾶ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα διὰ νὰ μὴ προσβληθοῦν ταῦτα ὑπὸ τῆς νόσου) Θεσσ. (Καρδίτσα) Στερελλ. (Αἰτωλ.)—ΧΧρηστοβ. ἔνθ' ἀν.: Βγάζου ἄβγουλλίτ' Αἰτωλ. Μακρὰ ἀπὸ μᾶς καὶ ἀπὸ τὰ σύνορά μας παρμάρα, ἀβδέλλα, ψώρα, βλογιά, ἄβγουλλίτα (παρμάρα=παράλυσις) ΧΧρηστοβασ. ἔνθ' ἀν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγολίθι. 2) Εἶδος ἀμανίτου ψοειδοῦς Ἡπ. (Ζαγόρ.) Χίος. Συνών. ἄβγίτης. 3) Εἶδος λευκοῦ κοχλίου Χίος. Συνών. ἄβγουλλᾶτος σαλιάκωνας (ἰδ. ἄβγουλλᾶτος 1).

ἄβγουλλόκουκκο τό, ἀμάρτ. αἰβγαλόκουκκο Σύμ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄβγουλλεᾶ καὶ κουκί.

Ὁ καρπὸς τοῦ φυτοῦ μανδραγόρου.

[**]

4

